

מיישב מר בר רב אשי לרבינא שיש לחלק בין להכריע כקולתו של רבי עקיבא לבין להכריע כקולתם של בית שמאי. ששיטת רבי עקיבא המיקל לומר שרק האביונות שבצלף נחשבות ל"פרי" במקום שיטתו של רבי אליעזר החולק עליו וסובר שגם הקפריסין והתמרות נחשבות ל"פרי", אינה בטילה כלפי רבי אליעזר, ולכן עבדינן כותיה כי תקף בזה הכלל ש"כל המיקל בארץ הלכה כמותו בחוצה לארץ".

אבל במחלוקת שבין בית שמאי לבית הלל הואיל ושיטת בית שמאי המקילים לומר שאף האביונות שבצלף אינם נחשבות ל"פרי" במקום שיטתם של בית הלל אינה משנה ובטלה כלפי בית הלל, ממילא נמצא שהצלף נחשב כודאי עץ ולכן האביונות אסורות משום ערלה גם בחוצה לארץ.

מקשה הגמרא: אף שנכון הדבר שלרבי עקיבא אין הקפריסין חייבים במעשר משום שאינם "פרי", מכל מקום ותיפוק ליה לאוסרם באיסור ערלה משום דנעשה הקפריסין "שומר" לפרי ומגן עליו, ורחמנא אמר ביחס לערלה (ויקרא יט כג): "וערלתם ערלתו, את פריו" ודורשים מתיבת "את" לרבות גם את הטפל לפריו שאסור באיסור ערלה.

ומאי ניהו הטפל לפרי — "שומר" לפרי.

ומדוע התירו רב ומר בר אשי לאכול את הקפריסין.

אמר רבא: היכא אמרינן דנעשה שומר לפרי — היכא דאיתיה לקליפה המגינה על הפרי בין בשעה שהפרי תלוש ובין בשעה שהפה עדיין מחובר.

אבל הכא בקפריסין, רק בפרי מחובר איתיה לקפריסין אבל בפרי תלוש ליתיה לקפריסין לפי שהם נושרים בשעה שהפרי מתבשל על העץ, ולכן אינם נחשבים "שומר" לפרי.

איתביה אביי לרבא: והרי שנינו במסכת עוקצין: פטמא [פרח] שבראשו של רמון — מצטרפת עם הרימון לשיעור "כביצה" לטמאות אוכלים אחרים במגעם על אף שאין הפיטמא נאכלת, היות שהיא משמשת כ"שומר" לפרי.

וח"נ"ן שלו [השערות הגדלות בתוך הפיטמא] — אין מצטרף להשלים לשיעור "כביצה", לפי שהוא נחשב ל"שומר מעל שומר" [מקומו מעל הפיטמא],

ודייק אביי: מדקאמר "הנץ שלו — אין מצטרף", אלמא, דהנץ לאו "אוכל" הוא,

ובכל זאת תנן גבי ערלה: קליפי רמון וחנוץ שלו וכן קליפי אגוזים והנרעינין⁽¹⁾ —

שחששו שמחמת קירבתה לארץ ישראל יטעו ויתירו גם את הפירות של ארץ ישראל. — רש"י שם.

1. א. לדעת התוספות (ד"ה קליפי) הגרעינים אסורים באיסור ערלה משום שהם נחשבים

כ"פרי", וממילא לענין ברכה יש לברך עליהם "בורא פרי העץ". ואולם הרשב"א חולק וסובר שהגרעינים בדומה לקליפות נאסרו מריבוי הפסוק "וערלתם ערלתו את פריו", שגם הטפל לפרי אף שאינו פרי נאסר משום ערלה, וממילא לענין ברכה אין לברך עליהם "בורא פרי העץ",